

เอกสารผลงานลำดับที่ ๒
เรื่อง

คู่มือทำความเข้าใจ
พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑
(หลักการ สาระสำคัญและข้อสังเกต)

โดย
ว่าที่ร้อยตรี เกกิง ชีรนรวิชย์
ตำแหน่ง แรงงานจังหวัดหนองคาย (นักวิชาการแรงงาน ๘)

ผู้ขอรับการประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นิตกร ๘ ว
กลุ่มงานกฎหมาย สำนักบริหารกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงาน

๗ 12.05.6
0522๓
๙.๒

ห้องสมุดกระทรวงแรงงาน
10580
คู่มือทำความเข้าใจพระราช

คำนำ

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ได้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2541 เป็นต้นไป ซึ่งมีหลักการและสาระสำคัญใหม่เพิ่มขึ้นหลายประการ ทำให้การทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายฉบับนี้ยุ่งยากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ยังคุ้นเคยกับกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานเดิม ฉะนั้นเพื่อสะดวกในกาศึกษาและทำความเข้าใจในหลักการและสาระสำคัญต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติ คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 จึงได้พยายามสรุปรวบรวมและให้ข้อสังเกตในเรื่องต่าง ๆ ไว้ในที่เดียวกัน หวังว่าคงช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในกฎหมายฉบับนี้ง่ายขึ้น หากมีข้อบกพร่องหรือคำแนะนำประการใด กรุณาแจ้งให้ทราบด้วยเพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

สารบัญ

หน้า

1. สถานะของกฎหมาย(มาตรา 1).....	1
2. เหตุผลในการประกาศใช้.....	1
3. ผลใช้บังคับ(มาตรา 2).....	2
4. ขอบเขตการใช้บังคับ (มาตรา 4).....	2
5. คำจำกัดความ (มาตรา 5).....	2
หมวด 1 บททั่วไป.....	5
6. ไม่ตัดสิทธิหรือประโยชน์ตามกฎหมายอื่น (มาตรา 7).....	5
7. ลูกจ้างขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฟ้องคดีแทนได้ (มาตรา 8).....	5
8. คอกเบี้ยและเงินเพิ่ม (มาตรา 9).....	5
9. เงินประกัน (มาตรา 10 มาตรา 51 วรรคสอง).....	5
10. บุริมสิทธิ (มาตรา 11).....	6
11. ผู้ร่วมรับผิดชอบกับผู้รับเหมาช่วงที่เป็นนายจ้าง (มาตรา 12).....	7
12. กรณีเปลี่ยนตัวนายจ้าง (มาตรา 13)	7
13. นายจ้างต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 14).....	8
14. การปฏิบัติโดยเท่าเทียมกันในการจ้างงาน (มาตรา 15)	8
15. ห้ามล่วงเกินทางเพศลูกจ้างหญิงหรือเด็ก (มาตรา 16)	8
16. การบอกเลิกสัญญาจ้าง (มาตรา 17).....	9
17. การคำนวณระยะเวลาการทำงาน (มาตรา 19 มาตรา 20).....	10
18. การคุ้มครองแรงงานกรณีพิเศษ (มาตรา 22).....	10
หมวด 2 การใช้แรงงานทั่วไป.....	11
19. เวลาทำงานปกติ (มาตรา 23).....	11
20. การทำงานล่วงเวลา (มาตรา 24 มาตรา 26 มาตรา 31 มาตรา 39 และมาตรา 48)....	11

21. การทำงานในวันหยุด(มาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 31 มาตรา 39 และมาตรา 48)..	12
22. เวลาพัก (มาตรา 27 มาตรา 46).....	13
23. วันหยุด (มาตรา 5).....	14
24. วันหยุดประจำสัปดาห์ (มาตรา 28).....	15
25. วันหยุดตามประเพณี (มาตรา 29).....	15
26. วันหยุดพักผ่อนประจำปี (มาตรา 30).....	16
27. วันลา (มาตรา 5).....	17
28. สิทธิลาป่วย (มาตรา 32).....	17
29. สิทธิลาเพื่อทำหมั้น (มาตรา 33).....	18
30. สิทธิลาเพื่อกิจธุระอันจำเป็น (มาตรา 34).....	18
31. สิทธิลาเพื่อรับราชการทหาร (มาตรา 35).....	18
32. สิทธิลาเพื่อการฝึกอบรม (มาตรา 36).....	18
33. พักด้น้ำหนักในการทำงาน (มาตรา 37).....	19
หมวด 3 การใช้แรงงานหญิง.....	19
34. งานที่ห้ามให้หญิงทำ (มาตรา 38).....	19
35. การทำงานยามวิกาล(มาตรา 40)	19
36. ลูกจ้างหญิงมีครรภ์(มาตรา 39 มาตรา41 ถึงมาตรา 43).....	20
หมวด 4 การใช้แรงงานเด็ก.....	21
37. การจ้างลูกจ้างเด็ก (มาตรา 41 มาตรา 45 มาตรา 51 มาตรา 52)	21
38. การทำงานของเด็ก (มาตรา 46 ถึงมาตรา 50).....	21
หมวด 5 ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด.....	23
39. หลักทั่วไปในการจ่ายค่าตอบแทน (มาตรา 53 ถึงมาตรา 55)	23
40. ค่าตอบแทนในการทำงาน.....	24
41. ค่าจ้าง(มาตรา 90 มาตรา 56).....	25

42. ค่าล่วงเวลา (มาตรา 61 มาตรา 63).....	26
43. ค่าทำงานในวันหยุด (มาตรา 62 มาตรา 66).....	27
หมวด 6 คณะกรรมการค่าจ้าง.....	27
44. คณะกรรมการ (มาตรา 78)	27
45. อัตราค่าจ้างขั้นต่ำและอัตราค่าจ้างขั้นต่ำพื้นฐาน(มาตรา 87 มาตรา 89 มาตรา90)..	27
หมวด 7 สวัสดิการ.....	28
46. คณะกรรมการ(มาตรา 92 มาตรา 96).....	28
47. ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับสวัสดิการ (มาตรา 95 มาตรา 98 มาตรา 99).....	28
หมวด 8 ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน.....	29
48. คณะกรรมการ(มาตรา 100).....	29
49. ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับความปลอดภัย (มาตรา 103 ถึงมาตรา 107).....	29
หมวด 9 การควบคุม.....	30
50. ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน (มาตรา 108)	30
51. ทะเบียนลูกจ้าง (มาตรา 112).....	31
52. เอกสารเกี่ยวกับการจ่ายเงิน (มาตรา 114).....	31
หมวด 10 การพักงาน.....	32
53. พักงานเพื่อสอบสวน (มาตรา 116)	32
หมวด 11 ค่าชดเชย.....	32
54. หลักเกณฑ์ค่าชดเชย (มาตรา 118).....	32
55. ค่าชดเชยพิเศษ (มาตรา 120 ถึง มาตรา 122).....	34
หมวด 12 การยื่นคำร้องและการพิจารณาคำร้อง.....	35
56. การยื่นและพิจารณาคำร้อง (มาตรา 123 ถึง มาตรา 125).....	35
หมวด 13 กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง.....	37

57. กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง (มาตรา 126).....	37
58. คณะกรรมการ (มาตรา 129 วรรคสอง).....	37
59. การเป็นสมาชิกกองทุน (มาตรา 130 วรรคหนึ่ง).....	39
60. การจ่ายเงินสะสมและเงินสมทบ (มาตรา 131 วรรคหนึ่ง).....	40
61. การจ่ายเงินจากกองทุน (มาตรา 133 มาตรา 134 มาตรา 135).....	40
หมวด 14 พนักงานตรวจแรงงาน.....	40
62. อำนาจของพนักงานตรวจแรงงาน (มาตรา 139).....	41
หมวด 15 การส่งหนังสือ.....	42
63. การส่งหนังสือ (มาตรา 143).....	42
หมวด 16 บทกำหนดโทษ.....	43
64. ความรับผิดทางอาญา (มาตรา 158).....	43
บทเฉพาะกาล.....	44
65. ประกาศหรือคำสั่งเดิมให้ใช้ต่อไป (มาตรา 166).....	44
เรื่องอื่น ๆ	44
66. พระราชกฤษฎีกา.....	44
67. กฎกระทรวง.....	45.